

Spetsiaalne fond

Eesti Maakondade Liidu

häälekandja

AR EESTI RAHVUS-RAAMATUKOGU

M A A O M A V A L I T S U S

~~5787~~

1926

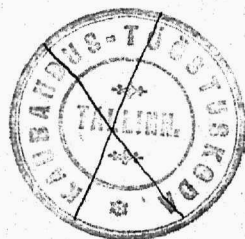
RAAMATUKOGU
RÄNNIK
ASNE

Sp 1 1926

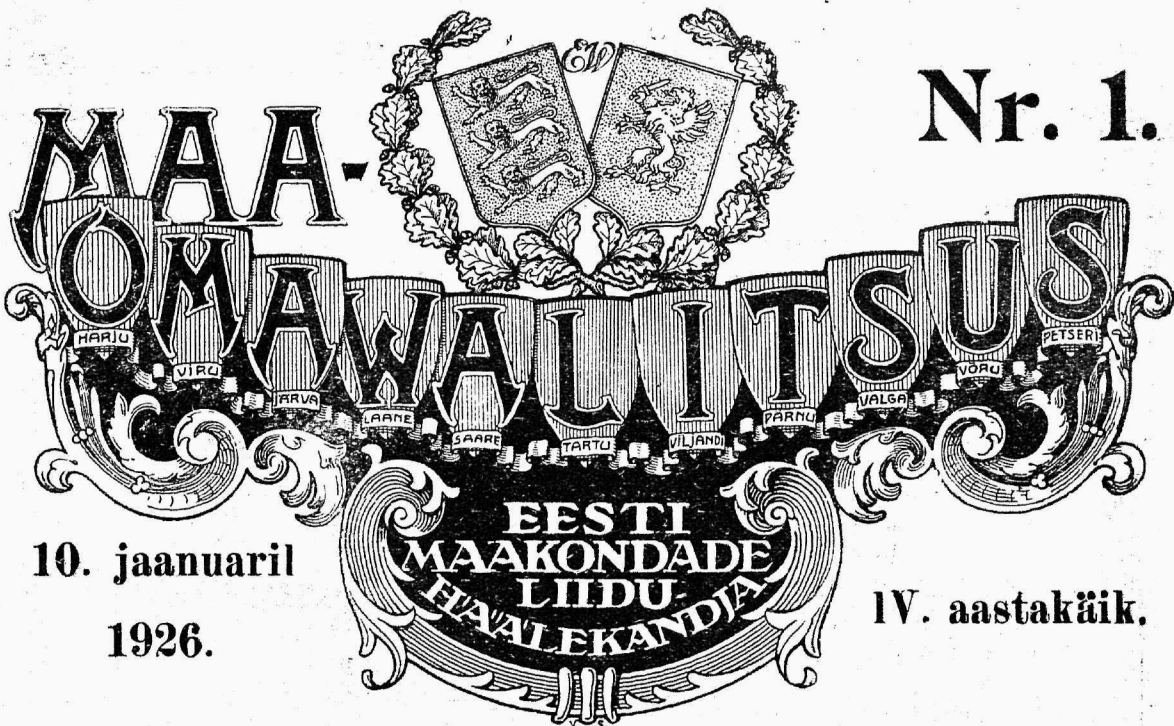
IV. aastakäik.

Toimetaja
H. Avikson.

~~5787~~

Väljaandja
Eesti Maakondade Liit

10. jaanuaril
1926.

IV. aastakäik.

Ilmub 20 korda aastas, nimelt iga kuu 10. ja 25. päeval, mai, juuni, juuli ja augusti kuudel ainult 10. päeval.

Tellimise hind:	Aastas	Mk. 500.—
	Pooles aastas	" 250.—
	Üksik number	" 25.—
	1923 aastak.	" 50.—
	1924 "	" 300.—
	1925 "	" 500.—

Kuulutuste hind:	1 lehekülj	Mk. 3000.—
	1/2 "	" 1500.—
	1/4 "	" 800.—
	1/8 "	" 400.—
	1/16 "	" 200.—

Kõidetud aastakäigud Mk. 80, 125 ja 150 kallimad.

Dokumentide kaotamise kuulutused Mk. 50 dokumendi pealt.
Omavalitsustele kuulutuste pealt lehekülgede järele 30% hinnaalandust.

Toimetus ja talitus Tallinnas, Suur Roosikrantsi uul. Nr. 12. Telefon Nr. 4—72.

Jooksev arve: Eesti Panga Tallinna osakond Nr. 609.

SISU:

Meie uue aasta soovid	Lk. 3
Politsei Peavalitsus politsei kujundamise määrust elluviimas. — K. T.	" 4
Hoolekande korraldus maakondades:	
Vanadekodud	" 5
Nõdramoõissusliste ning kõrvalabi tarvitajate varjupaigad	" 10
Valla- ja alevivalitsuste maksuraamatute vormi muutmise tarvidus. —	
Vallasekretäär — KK —	" 10
Omavalitsustegelased:	
Ado Temant †	" 11
Omavalitsuse päevauudised	" 13
Teated maakondade Liidu ja omavalitsuste tegevusest	" 14
Küsimused ja vastused	" 15
Kuulutused	" 2,16

Kõidetud „Maaomavalitsuse“ aastakäigud.

Kokkuleppe põhjal kõitekojaga, võtab „Maaomavalitsuse“ talitus vastu tellimisi ilmunud „Maaomavalitsuse“ aastakäikude peale kolmesuguses kõites järgmiste hindadega:

	Kõidetud aastakäikude hind	
	1923 ja 24 a. kokku	1925 a.
Koolikõide	430	580
Kalinkorikõide	475	625
Naha- ja kalinkorikõide	500	650

M A A O M A V A L I T S U S E T A L I T U S .

Õnnetus käib inimesi mööda —

sellepärast hoidke, et tema Teid ootamata ei taba. — Seda teha võimaldab Teile

Eesti Omavalitsuse Kinnitus Aktsia Selts „OMA“,

kes teostab:

tulekinnitusi, elukinnitusi ja rahekinnitusi.

Seltsi põhi- ja tagavara kapitaalid üle 14.000.000 marka.

Madalad preemiad. — Soodsad kinnitustingimised. — Kõik kasu rahvale tagasi.

==== Seltsi juhatus: TARTUS, Lihaturg 7. ====

Omavalitsused, võtke osa Seltsi tegevusest nii aktsiate omandamise, kui ka varanduste „Oma“ seltsis kinnitamisega.

Omavalitsuste suured ülesanded nõuavad vastavate teadmistega omavalitsustegelasi. Omavalitsustegelaste teadmiste laiendamiseks on sündsaks abinõuks Eesti Maakondade Liidu ja Eesti Linnade Liidu ühisel väljaandel ilmunud raamat

„Esimene Eesti omavalitsustegelaste kongress 24—26 okt. 1924 a.“

Raamat siseldab peale muu adm. asjade Peaval. juh. *E. Maddisoni*, Riigikogu liikme *J. Jansi*, maakonna-aval. esimehe *M. Nepsi*, Riigikogu liikme *M. Juhkami*, Maakondade Liidu esimehe *H. Lauri*, hoolekande osak. asjaajaja *A. Allikase*, Maakondade Liidu sekretääri *H. Avihsoni*, Haridusmin. Kooli osak. juh. *G. Olliku*, koolinõunik *M. Raudi*, haridusosak. juh. *J. Reintami*, Riigikogu liikme *M. Martna*, linna arsti Dr. med. *P. Põdderi*, Kohtuministeeriumi ametniku *O. Tiefi*, Riigikogu liikme *O. Liigandi*, Riigikogu liikme *K. Einbundi*, maakonna-aval. esimehe *J. Sõnajalgi* ja riigi-kohtuniku *P. Puusepp'a* referaadid.

Raamat on suures kaustas heal paberil 150 lehek. suur.

Hind 250 marka.

Omavalitsused saavad Liitudelt otseteed tellides raamatu 200 margaga.

Viimane aeg on täh. raamatut tellida!

Meie uue aasta soovid.

Uue aasta soove on ikka naljana ja pilkena võetud. Paistab, nagu ei saadaks ilma karikatuurideta ja pis-teta üle uue aasta läve. Hirvitakse teiste soovide üle, kuna omadest soovidest vaigitakse.

Miks neid häbeneda, kui nad õiged ja ausad on?

Soove ja püüdeid tuleb alati hin-nata. Need annavad ju elule ja tööle mõtte ning kandejõu. Ilma ees-märgita, ilma sihita ja ilma soovita sihile jõuda, on elu kiratsemine, on elu ilma tööõõmuta, ilma õnneta. Sellepärast ei ole põhjust oma soove uueks aastaks varjata neil, kellel nad olemas on, kellel nad ausad ja õiged on.

Omavalitsustel ja nende tegelastel on palju soove. On koduseid, koha-lisi, soove üleslugemata arvul, on aga ka üldiseid omavalitsusseisu-korda puutuvaid suuri soove, ühiseid soove, mida kõik omavalitsused ja nende tegelased omaks tunnistanud.

Need soovid ei ole uued. Neid soove on kauemat aega südames kantud. Vanade soovidega minnakse uude aastasse. Uutest soovidest ei saa enne juttu olla, kui vanad täide-tud, kui kord ülesseatud sihtidele on jõutud.

Et nad vanad on, need soovid, et möödunud aastad neid täitnud ei ole, seda suurem peab soov uuele aastale olema, et te ma neid täidaks, et te ma püüdjad kui mitte kõige, siis mõnegi ülesseatud sihi juurde viiks, et neil väljasirutatud kätega sihile püüdjatel tahtejõud ja hool ei raueks, vaid et need kinnitust ja karastust leiaks — sihile jõudmisega.

Riiklisest seisukohast ei ole see sugugi tähtsuseta.

Omavalitsuste üldised, ühemeele-lised ja vanad soovid uuele aastale on:

Põhiseaduse nõue riigivõimu teos-tamise kohta kohtadel omavalitsuste kaudu leidku täitmist, sest väga suurel määral on see nõue teosta-mata ja, überpöörduvalt, on tahetud valitsemise aparaati vastupidises sihis väljaarendada, valitsedes eriasutuste ja ametnikkude kaudu, omavalitsuste võimupiire kärpides.

Levinegu isikutes, kellest oleneb riigi ja rahva heakäekäik, õiglase arusaamise omavalitsuse tähtsusest demokraatlises riigis, sest kui vaa-delda senist seadusandluse käiku, peab konstateerima, et põhiseaduse põhimõtete teostamise asemel valit-seb seisak, isegi tagasikiskumine.

Lehviugu uue aasta seadusandluse kohal omavalitsust vääriliselt hindav vaim, et omavalitsused saaksid neile tarvilised ja nende seisukorda kind-lustavad seadused — põhiseaduse põhimõtete alustel.

Et omavalitsused need seadused saaks, et vastav vaim seadusandlust juhiks, olgu tagajärjerikas omavalit-sustegelaste kihutustöö nende heaks, kes omale ülesandeks seavad Riigi-kogus võidelda omavalitsuste huvide eest, ja saagu kolmandasse Riigi-kokku palju sarnaseid isikuid valitud.

Kadugu kõigist omavalitsustest parlamendi eeskujul mõnel pool tek-kinud poliitilised rühma võitlused ja töötakistused, andes maad loovale tööle üldhuvides.

Kindlustagu edaspidist tagajärje-rikast omavalitsuste tööd uus val-

misseadus, mis valimised viiks individuaalsele pinnale.

Omavalitsuste ühinemine oma liitude ümber mingu täies ulatuses täide, leitagu omas töös täieline üksmeel ja liitude koostöö eespool

toodud soovide teostamise kaasaaitamises kandku väärilist vilja.

Need on omavalitsustegelaste vanad ja suuremad soovid uuel aastal.

6. jaan. 1926.

Kes korralikult „Maaomavalitsust“ saada tahab, see ei viivita enam tellimisega.

Politsei Peavalitsus politsei kujundamise määrust elluviimas.

K. T.

„Maaomavalitsuses“ Nr. 19 käsitsin üldiselt neid põhimõtteid, mis politsei kujundamise määruses aset leidnud ja omavalitsustele võorastavad on.

Nüüd, kus Siseministerium määruse elluviimisele on asunud ja selle juures tõsiste puuduste ees seisab, katsun käesolevaga selgitada neid puudusi omavalitsuste ja rahva seisukohalt.

Politsei kujundamise määrusega on mõnede maakondade kohta ettenähtud ühine prefektuur, kuna Viru maakonda kavatakse poolitada Rakvere-Paide ja Narva prefektuuride vahel nõnda, et Alutaguse osa, s. o.: Jõhvi ja Narvoova-Jõesuu politsei jaoskonnad Narva prefektuuri alla kuuluks. Kuigi maakonnaavalitsus selle kava kohta kindlalt eitavale seisukohale on asunud ja oma seisukoha ka Politsei Peavalitsusele teatanud, tuntakse seal oma võimu ja arvatakse üleolevalt omavalitsuste arvamistega mitte rehkendada, kuigi seda nõuavad politsei korralduse seadus ja põhiseaduse § 75.

Kui asjatundmata ja segadust sünnitav Politsei Peavalitsuse kava on, näitab laskeriistade lubade väljaandmise kord.

Laskeriistade load antakse välja politsei ülemate — prefektide — poolt, kus juures on nõuetav, et laskeriista pidamise maks enne tasutud oleks maakonnakassasse. Politsei ei ole õigustatud maksu vastu võtma. Loasaaja peab maksu enne tasuma ja vastava kviitungi politseile esitama. Viru maakonna poolitamise puhul tuleks Tudolinna vallakodanikul laskeriista loa saamiseks esiti Rakvere sõita, laskeriista loamaks maakonnaavalitsuse kassasse äramaksta ja selle kviitungiga Narva pre-

fektuuri sõita laskeriista loasaamiseks. Tagasi kodu pääseb ta jällegi Rakvere, ehk äärmisel juhtumisel Sonda-Tudo kaudu, sest Jõhvist Tudolinna valda ja eriti Oonurme kogukonda on sõit üksikutele aasta-aegadel isegi võimata. Veel halvemaks kujuneb Vasknarva valla kodanikkude seisukord, kes samaks otstarbeks peavad sõitma Vasknarvast Jõhvi — 50 kilomeetr., Jõhvist Rakvere, Rakverest Narva ja sealt tagasi Jõhvi ning Vasknarva, sest talvel ei ole Narva ja Vasknarva vahel mingisugust ühendust.

Paremaks ei kujune vahekorid tapikorras edasi saadetavate vangidega ja Rakvere vangimajast enne tähtaega vabastavate vahialuste edasi saatmisega oma alalisesse elukohta politsei valve alla, kui vahialune on näituseks Tudollinna või Erra vallast, sest valvealuste asukohad määrab politsei ülem — prefekt — isiklikult.

Jõhvi ümbruskonna elanikkudel ei ole vähemadki huvi Narva linna vastu ja nüüd oleks nad sunnitud olema Narvaga poliitseilist ühendust pidama.

Kui siin politsei koondamisega tegemist on, siis tõuseb küsimus, kus on prefektuur oluliselt tarvilisem, kas Paides või Narvas? Narva unistab muidugi oma mõju suurenemisest, nagu ta unistas sellest Alutaguse maakonna loomise puhul 1920 a. Kui Narva prefektuuri piiriäärsusega põhjendakse, siis on see nõrk põhjendus, sest Narvoova tagune maaala on seniajani Viru maakonna külge kuulunud ka poliitseiliselt ja tarviliselt kaitstud olnud. Kui senine maakonna politseivalitsus suutis maaalal, kus peale Vene võimude taganemist 1920

a. igasugune kord puudus, korra jalule seada, siis peaks ta seda suutma ka praegu alal hoida ja mitte üksnes Naroova taga, vaid ka Narva linnas. Iseseisev prefektuur Narvas, Paide linna ja Järva maakonna ning poole Viru maakonna arvel pole oluliselt millegagi põhjendatud, ta on koguni imelik, et Järva ja poole Viru maakonna elanikkude ja omavalitsuste huvid on ohvriks toodud käputäie Narva linna elanikkudele, kelledest suur osa muulasi. Kui Tallinna linna ja Harju maakonda on võimalikuks peetud ühe prefekti valitseda jätta, miks siis Narva linn Viru maakonna prefektuuri alla ei või kuuluda, kus juures ilma riigi eelarvet koormamata ka Järva maakonna kodanikud rahuldatud võiksid saada iseseisva prefektuuriga, asukohaga Paides.

Selle juures võiks Viru maakonnafektli kaks abi olla, kellest üks Rakvere ja teine Narva komissariaati juhataks.

Ametinimetused ja nende võrdlev tabel laseb oletada, et lihtsurelikud tulevikus

üldse ei tea, missugust nimetust nad iga politsei ametniku kohta peavad tarvitama või õigem kelle poole pöörama. Politsei Peavalitsuses on tervelt viis politsei vanemat assistenti, kellel igal ühel oma teenistuslinal on eri ülesanded. Kui neid eraldada tahetakse, siis on see ainult nummerdamise teel võimalik. Numbrite seletuseks peaks siis politsei ooteruumis numbraid ja ametnikkude erialasi seletav tahvel olema.

Samasugune on lugu raudtee politseis, kus abikomissari nimega on tituleeritud kolm ametnikku, kel kõigil eri ülesanded. Kui suusõnalise läbikäimise juures veel kuidagi läbi saab, siis on lugu halvem kirjade saatmisega posti peal. Ruum ei luba näitusi tuua, kuid selge peaks olema ilma nendetagi, kui kätte võtta võrdlev ametinimetuste tabel R. T. Nr. 191/192 — 25 a.

Viru- ja Järvamaa omavalitsused, kelle huvid selle korraga puudutatud on, peaks ajaviitmata põhjendatud protestiga Politsei Peavalitsuse tegevuse peale esinema vastavate maakonnavalitsuste kaudu.

Vaata tellimise tingimised viimasel leheküljel.

Hoolekande korraldus maakondades.

(Järg)

Vanadekodud.

Vanadekodude poolest võib Järva maakonnavalitsust esimesele kohale seada. Temal on kaks vanadekodu, üks, Eivere, asutatud 1920 a. ja teine, Aavere—1922 a. asutatud. Järgmisena asutas Saaremaa maakonnavalitsus vanadekodu 1921 a. 1. juunil 30 vana jaoks. Läänemaa „Mõisamaa“ vanadekodu kutsuti ellu 1. nov. 1923 a. Teistes maakondades on vanadekodud alles 1924 ja 1925 a. avatud, nimelt Tartumaal Kavastu 1. mail 1924 a., Valgamaal Tõllistes 15. aug. 1924 a., Virumaal, Aas 23. nov. 1924 a. ja Võrumaal Erastveres 30. nov. 1925 a. 1924 a. on 6 maakonna peale 244 vana omale kodudes varjupaika võinud leida. Asutatud on kodud suuremalt jaolt 50 hoolealuse kohta, kõige väiksem on Saaremaal 30 hoolealuse jaoks ning kõige suuremad „Kavastu“ (Tartu) — 100, ning „Erastvere“ (Võru) — 150 hoolealuse jaoks.

Vanadekodud asuvad kõik Põllutöömisteeriumi ruumides 3 — 41 kl. („Mõisamaa“ vanadekodu Läänemaal) lähemast

raudteejaamast ning 11 — 81 klm. („Mõisamaa“ vanadekodu) maakonna linnast eemal.

Kõik vanadekodud peetakse maakonnavalitsuste poolt iseseisvalt üleval, väljaarvatud ühekordne toetus, mis on „Mõisamaa“ (Lääne), „Haeska“ (Saaremaa), „Tõlliste“ (Valgam.), „Aa“ (Viru) ja „Erastvere“ (Võru) vanade kodud saanud Töö-Hoolekandeministeeriumilt kas ruunide remonteerimiseks või inventaari muretsemiseks. Valla- ning alevivalitsuste poolt maksetakse iga vana pealt vanadekodus tasu: Järvemaal 10.000 m. aastas, Läänemaal 5400 — 12.000 m., Tartumaal 2500 — 5000 m., Saaremaal 10.800 m., Valgamaal $\frac{1}{3}$ toitmise kuludest, Võrumaal saadakse valdaldelt ja alevilt ajutist toetust, kuna Virumaal nad vanadekodu ülevalpidamise kuludest osa ei võta.

Kõigi vanadekodude juures on põllumajapidamine. Kasutatava maa suurus on: „Eivere“ (Järva) vanadekodus 405 dess. „Aavere“ (Järva) — 323,50 dess., „Mõisamaa“ (Lääne) — 52,41 des., „Haeska“ (Saaremaa) — 18,69 d., „Kavastu“ (Tartu) —

V a n a d e

Tabel № 2.

Kohad	1920 a.	1921 .				1922 a.				
	Järva Eivere	Maakonna nimetus		Kokku	Kesk- miselt	Maakonna nimetus			Kokku	Kesk- miselt
		Järva Eivere	Saare- maa			J ä r v a Eivere	Ravere	Saare- maa		
1. Palju oli vanu vanadekodus	27	42	17	59	29,5	46	13	17	76	25
2. Personaali hulk.	3	5	4	9	4,5	5	2	4	11	3
a) juhatajaid	1	1	1	2	1	1	1	1	3	1
b) halastajaid õdesi	—	—	—	—	—	1	—	—	1	0,3
c) põetajaid	—	1	—	1	0,5	—	—	—	—	—
d) sanitaare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
e) perenäisi	1	1	—	1	0,5	1	1	—	2	0,6
g) teenijaid tüdrukuid	1	1	3	4	2	1	—	3	4	1,3
h) kojamehi	—	1	—	1	0,5	—	—	—	—	—
i) pesunäisi	—	—	—	—	—	1	—	—	1	0,3
j) õmblejaid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Ühe personaal isiku kohta tuleb vanu	9	8,4	4,25	—	6,32	9,2	6,5	4,25	—	6,65
4. Vanadekodu kulud (kokku)	126 757	1 035 995	421 907	1 457 902	728 951	750 468	248 254	452 240	1 450 962	483 654
a) personaali palgad	1 150	40 195	48 117	88 312	44 156	47 875	16 200	73 200	137 275	45 758
b) toitmine (person. ja vanad)	76 654	629 890	183 450	813 340	406 670	403 946	74 184	185 652	663 782	221 260
c) varustus	—	72 083	20 826	92 909	46 454	94 121	13 829	10 364	118 314	33 438
d) maja üür, remont, kütte, valgustus	—	191 955	109 254	301 209	150 604	119 084	103 443	132 607	355 134	118 378
e) inventaar	25 960	32 653	10 220	42 873	21 436	47 629	39 299	15 664	102 592	34 197
g) arstimise ja matimise kulud	—	69 219	—	—	—	30 032	795	14 038	44 865	14 955
h) kantselei kulud	—	—	50 040	119 259	59 629	80	—	817	897	299
i) muud kulud	22.993	—	—	—	—	7 701	504	19 890	28 103	9 367
5. Ühe vana peale toiduaineid päevas	7,70	41,08	43,08	—	42,8	24,05	15,60	24,73	—	21,46
6. Ühe vana ülespidamine päevas	12,86	67,05	99,08	—	83,6	44,20	58,30	74,80	—	59,10
7. Ühe vana varustamine aastas	—	1 716	1 225	—	1 470	2 046	1 063	609	—	1 239
8. Toetust saadud	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9. Vanadekodu põllumajapidamine										
a) kulud	—	2 009 563	—	2 009 563	—	3 160 731	2 784 084	40 000	5 984 815	1 994 938
b) tulud	—	2 009 563	—	2 009 563	—	3 160 731	2 784 084	40 000	5 984 815	1 994 938
c) puhaskasu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
d) kahju	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10. Vanadekodu ülespidamine teeb maak. val. aasta kulüsummast välja %	1%	2%	3,37%	—	—	1%	0,6%	3,42%	—	—

k o d u d.

Tabel № 2.

1923 a.						1924 a.								
Maakonna nimetus				Kokku	Kesk- miselt	Maakonna nimetus							Kokku	Kesk- miselt
Järva Eivere	Harvere	Lääne	Saare- maa			Järva Eivere	Harvere	Lääne	Saare- maa	Tartu	Valga	Viru		
50	33	24	20	127	31,7	46	42	37	21	41	27	30	244	34,8
5	3	3	4	15	3,7	5	4	6	6	10	4	3	38	5,4
1	1	1	1	4	1	1	1	1	1	1	1	1	7	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	3	0,4
1	—	—	—	1	0,2	1	—	—	—	2	—	—	3	0,4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	0,14
1	1	—	—	2	0,5	1	1	—	—	1	1	1	5	0,7
1	1	2	3	7	1,7	1	1	5	4	1	—	1	13	1,8
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	3	0,4
1	—	—	—	1	0,2	1	—	—	—	1	—	—	1	0,14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	0,14
10	11	8	5	—	8,5	9,2	10,5	6	3,5	4,1	7	10	—	7,18
1228171	941417	395592	480901	3046081	761520	1135169	1083781	1416769	670144	1849209	687955	290564	8133592	1161941
65100	65459	12360	81740	224659	56164	83450	74265	116607	101748	256941	93589	34700	761300	108757
1001008	696541	77229	207729	1982507	495627	858639	741978	424464	286881	289231	223066	47188	2871447	410206
30348	37986	75991	26571	170896	42724	29160	14420	139580	26320	224272	62943	—	496695	70956
106708	84021	94508	99090	384327	96081	61001	168246	144279	147882	744339	141315	111792	1518854	216979
2800	15507	120901	5385	142593	36148	1455	4580	235150	50840	222444	82362	77636	674467	96352
15784	20810	3802	8522	48918	12229	87266	52349	31818	25921	19016	24815	19249	260434	37202
356	2454	5003	408	8221	2055	—	—	2489	1856	8589	9681	—	22615	3230
6067	20639	5798	51456	83960	2990	12198	27943	322382	28696	84377	50184	—	525780	71111
54,70	57,82	30	23,63	—	41,53	51	48,26	35	36,22	47	40,94	37	—	42,2
67,05	78,10	260	66,02	—	117,79	60,20	70,50	114	105	121,32	108,70	25,6	—	86,47
606	1141	3130	1328	—	1551	633	681	3772	1253	547	498	—	—	1054
—	—	560000	—	560000	140000	—	—	1000000	250000	—	100000	823500	2173500	310500
4370470	4189297	238527	46140	8844434	2211108	5158100	5126015	271530	57000	—	—	2187470	15800115	3160023
4370470	4189297	186000	41035	8786802	2196700	5158100	5126015	311719	67900	—	—	1695707	12359441	2471888
—	—	—	—	—	—	—	—	40188	10900	—	—	—	51088	10217
—	—	52527	5105	57632	14408	—	—	—	—	—	—	491763	491763	98352
3,1%	2%	2%	3,23%			4%	4%	5%	3,05%	3,53%	5,3%	0,68%		

Vanadekodud.

Tabel № 2.

	1925 a.					
	Maakonna nimetus				Kokku	Keskmiselt
	Lääne	Saaremaa	Valga	Viru		
1. Palju oli vanu vanadekodus	41	26	27	30	124	31
2. Personaali hulk.	6	6	4	4	20	5
a) juhatajaid	1	1	1	1	4	1
b) halastajaid õdesi	—	1	—	—	1	0,2
c) põetajaid	—	—	1	—	1	0,2
d) sanitaare	—	—	—	1	1	0,2
e) perenaisi	—	—	1	1	2	0,5
g) teenijaid tüdrukuid	5	4	—	1	10	2,5
h) kojamehi	—	—	1	—	1	0,2
i) pesunaisi	—	—	—	—	—	—
j) õmblejaid	—	—	—	—	—	—
3. Ühe personaal isiku kohta tuleb vanu	7	4,3	7	8	—	6,5
4. Vanadekodu kulud (kokku)	561 949	444 775	528 262	372 853	1 907 839	476 959
a) personaali palgad	85 402	76 080	174 830	56 550	392 862	98 215
b) toitmine (person. ja vanad	291 437	249 307	201 338	175 584	917 666	229 416
c) varustus	13 296	9 738	33 811	—	56 845	14 211
d) maja üür, remont, kütte, valgustus	116 293	74 766	45 220	91 154	327 433	81 858
e) inventaar	3 968	6 272	6 068	20 701	37 009	9 252
g) arstimise ja matmise kulud	29 212	8 223	16 325	28 864	82 624	20 656
h) kantselei kulud	1 362	1 912	11 923	—	15 197	3 799
i) muud kulud	20 979	18 477	39 747	—	79 203	19 800
5. Ühe vana peale toiduaineid päevas	35	35	35	—	—	35
6. Ühe vana ülespidamine päevas	65	75,10	90	—	—	76,7
7. Ühe vana varustamine aastas	332	374,54	—	—	—	353,27
8. Toetust saadud	—	—	—	—	—	—
9. Vanadekodu põllumajapidamine						
a) kulud						
b) tulud						
c) puhaskasu						
d) kahju						
10. Vanadekodu ülespidamine teeb maak. val. aasta kulusummast välja %						

Nõdrameelsete ning kõrvalabi tarvitajate varjupaigad.

Tabel № 3.

	1924 a.				1925 a.
	Maakonna nimetus		Kokku	Keskmiselt	1-se sept.
	Pärnu	Viljandi			Viljandi
1. Palju oli hoolealusi varjupaigas	36	—	36	36	28
2. Personaali hulk	4	2	6	3	4
a) juhatajaid	1	1	2	1	1
b) halastajaid õdesi	—	—	—	—	—
c) põetajaid	—	—	—	—	—
d) sanitaare	—	—	—	—	—
e) perenaisi	1	—	1	0,5	1
g) teenijaid tüdrukuid	2	—	2	1	1
h) kojamehi	—	1	1	0,5	1
i) pesunaisi	—	—	—	—	—
j) õmblejaid	—	—	—	—	—
3. Ühe personaal isiku kohta tuleb hoolealusi	7,5	—	—	7,5	7
4. Varjupaiga kulud aasta aruannete järel	908 994	600 000	1 508 994	754 497	718 206
a) personaali palgad	193 700	15 000	208 700	104 350	113 016
b) toitmine (person. ja hooleal.)	253 608	11 750	265 358	132 679	170 964
c) varustus	47 504	107 208	154 712	77 356	13 790
d) maja üür, remont, kütte, valgustus	101 011	371 103	472 114	236 057	350 825
e) inventaar	58 387	89 228	147 615	73 807	22 937
g) arstimise ja matmise kulu	13 384	—	13 384	6 692	12 325
h) kantselei kulu	—	4 651	4 651	2 325	2 000
i) muud kulud	141 400	1 060	142 460	71 230	24 924
5. Ühe hoolealuse peale toiduaineid päevas	30,53	—	—	—	40
6. Ühe hoolealuse ülespid. päevas	109,42	—	—	—	—
7. Ühe hoolealuse varustamine aastas	2 065	—	—	—	—
8. Toetust saadud	450 000	400 000	850 000	425 000	—
9. Varjupaiga põllumajapidamine					
a) kulud	193 264	—	—	—	—
b) tulud	317 205	—	—	—	—
c) puhaskasu	193 941	—	—	—	—
d) kahju	—	—	—	—	—
10. Varjupaiga ülespid. teeb maak. val. aasta kulusummast välja % , %	2 % ,	— 1,7 % ,			

46,6 d., „Tõlliste“ (Valga) — 44 d., „Aa“ (Viru) — 155 t. Nagu tabl. Nr. 2 näha, on põllumajapidamine ennast enamalt jaolt äratanud, peale mõne üksiku kodu, kus ta just mitte suuri kahjusi on annud.

Vanadekodude juhtimine seisab Lääne-maal hoolekogude käes, Saaremaal, maakonnavalitsuse käes, mujal hoolekande osakonna käes.

Nõdramõistusliste ning kõrvalabi tarvitajate varjupaigad.

Tähendatud asutused on kahes maakonnas, Pärnumaal ja Viljandimaal, esimeses „Volvveti“ varjupaik, Voltveti vallas, asutatud 1. jaan. 1924 a. 3 kl. lähemast raudteejaamast ja 51 klm. maakonna linnast eemal, ja teises „Võisiku“ varjupaik, Võisiku vallas, asutatud 1924 a., 24 klm. lähemast raudteejaamast ja 45 klm. maakonnalinnast eemal. Mõlemad varjupaigad asuvad Põllutöoministeeriumi ruumides,

esimene neist 30 ja teine 50 hoolealuse jaoks asutatud. Varjupaikade juures on põllumajapidamine, „Volvveti“ varjupaigas 16,30 d. ja „Võisiku“ varjupaigas 32,24 t. suurusel kasutada oleva maaga. „Volvveti“ varjupaigas on põllumajapidamine 1924 a. 192.941 mrk. puhast kasu toonud. „Võisiku“ varjupaiga põllumajapidamine sai alguse alles 1. maist 1925 a., mis pärast ka tulude ja kulude kohta andmed puuduvad. Varjupaikade ülevalpidajateks on maakonnavalitsus ning varjupaiga otsekohene valitsemine seisab hoolekogu käes.

Töö-hoolekandeministeeriumilt on varjupaiga asutamiseks toetust saadud (Vaata tbl. Nr. 3). Peale selle maksavad valla- ja alevivalitsused iga vana pealt 600 — 1200 mrk. kuus.

Varjupaiga ülespidamise kulud teevad maakonnavalitsuse kulude summast välja „Volvveti“ varjupaigas 2 ja „Võisiku“ varjupaigas 1,7 protsenti.

(Järgneb).

Veel täna saatke „Maaomavalitsuse“ tellimine 1926 a. peale ära, kui ta veel tellimata on.

Valla- ja alevivalitsuste maksuraamatute vormi muutmise tarvidus.

Vallasekretäär — KK —

Praegused valdade ja alevite maksude sissetulekute raamatute vorm on ebapraktiline. Esiteks sellepolest, et vallaomavalitsuse ja kinnisvarade maksu jaoks üks ja seesama raamat on võetud. Tegelikult lähevad aga need maksud oma sissenõudmise viisi kui ka loomu poolest üksteisest lahku. Teiseks sellepärast, et raamat on kavetatud ainult ühe maksu jaoks. Paljudes valdades ja alevites võetakse aga liikumata varanduse maksu kõrval maade pealt veel igasugu teisi maksusid. Näituseks naturaali kohustuse täitmise maksu sildade — ehitusmaterjaali ostmiseks ja — ehitusrahadeks. Edasi on paljudes valdades postitee tegemine raha peale välja kaubeldud. Siis võetakse valdades maade pealt 5 margalist maksu omavalitsuste heaks iga puhtakasu rubla pealt. Loomulikult peaks neid maksusid arvestatama kinnisvarade maksu raamatus. Seda tehakse ka, aga vastavate joonevahede puudumisel tuleb uusi

raamatusse sissevedada ja olemas olevate pealkirjasid ümber parandada. See rikub raamatu sisemiselt ära. 1925 algul kirjutati ette ka kaitseliidu maks neis raamatutes arvestada. Vastavate joonevahede puudumisel oli see väga raske. Mõnedes valdades loobuti sellest ja seati kaitseliidu maksude jaoks eri raamat sisse.

Samuti ei ole see raamat omavalitsuste maksude arvestamiseks sünnis. Nimelt joonevahede tõttu, millel omavalitsuste maksudega mingit ühist ei ole. Niisugused on 5 ja 6 joonevahe — puhtakasu rublade arv ja mis aasta võlg —. Siis joonevahed lisarahade võtmiseks. Viimaseid omavalitsuste maksude pealt ei võeta.

Vaadates raamatut kinnisvarade maksu seisukohalt leiame, et 3 ja 4 joonevahe üleliigsed on, milles nõutakse sündimise aastat ja elukohta. Kinnisvaral, kui eluta maksuobjektile ei ole üldse sündimise aega ega elukohta.

Edasi on lisarahade arvestamiseks 2

joonevahet, 5 ja 6 olemas. Tegelikult nõutakse lisaraha niihästi politsei kui O. M. P. heaks ühes summas sisse ja arvestakse ainult ühes joonevahes.

Asja tegeliku elu nõuetega kooskõlasse viimiseks tuleb maksuraamatute vormi parandada. Minu poolt ettepanud vorm oleks järgmiste lahtritega: 1) Järje Nr., 2) maksuobjekti ja selle kasutaja nimetus, 3) maksualuse puhtakasurubla ehk adrasajandik, 4) on maksta liikumata varand. maksu, 5) naturaalkohustuse maksu 6) maksu valla heaks, 7) ruum neljanda maksu jaoks, 8) kokku, 9) maksu kuupäev, 10—13) on makstud vastavalt lahter 4—7, 14) viivitus %, 15) lisaraha, 16) kokku, 17—20) jäi võlgu vastavalt lahter 4—7-le.

Ettepanitava kinnisvarade maksuraamatu

vormi heaks omanduseks on see, et kõik maade pealt võetavad maksud üheskoos leiduvad ja alati käepärast, ilma et neid tuleks mitmest raamatust otsida. Ka jääb mitme raamatu sisseseadmine ja ümberkirjutamine ära.

Vallaomavalitsuste maksude raamatus on kaks joonevahet maksude jaoks ette nähtud. Teisesse võib mõni uus maksuliik kirjutada, nii kuis seks tarvidus koha peal olemas on.

Maksuraamatute kavandisi võib ka teistsuguseid olla, kuid ettepanud vorm on lihtne ja kerge pidada. On tarvilik, et 1. jaanuarist 1926 a. senise maksuraamatute asemel teised, mis lähedamaid tegutsemisi võimaldavad, kästaks tarvitusele võtta.

Kui Teie tellimine alles saatmata, siis võtke sulg nüüd

Omavalitsustegelased.

Esimene vallaomavalitsustegelane Ado Temant †.

T. L.

Üksikud tegelased varisevad aegajalt maamulda. Jäädava mälestusena tulevastele põlvedele ja eeskujuks püsima jääb aga nende ennatsalgav elutöö, mis tehtud suure armastusega hulkade heaks.

Üks sarnastest suurtest töömeestest üldsuse kasuks, eriti Eesti omavalitsuse põllul valdades, oli laialt tuntud Ado Jaani p. Temant, kes 12. oktoobril l. a. oma „Priidiku“ talus, Rändu külas, Lohu kogukonnas, Kohila vallas, Harjumaal, ära suri, saades vanaks 81 aastat 9 kuud ja 11 päeva.

Toome siinkohal, kuigi hiljaksjäämisega, ülevaate selle vana auväärt valla omavalitsuse veteraani elukäigu ja elutöö kohta, kelle poeg Jaan Temant on meil samuti üldiselt tuntud kui vanem advokaat ja riigimees, praegune riigivanem.

A. Temant sündis 30. jaan. 1844 a. Suure- või Kivi-Vigalas, Keso külas, Läänemaal, kus T. esiisad hulk inimpõlvi „Kuldja“ talu pidasid. Nii on teada, et üks T. esiisadest „Kuldja Jaan“, kes sünd. 1731 a., juba selle taluperemees oli. Samuti mitu põlve valitses Vigalat Üksküllide suguvõsa, kellest mõned nii vaba- või suuremeelsed olid, et näit., tuntud oma

tehtud „Vigala seadusega“ terve Vigala talurahva, nende hulgas ka Temantide suguvõsa, hulk aega enne üldise talurahva lindpriiks kuulutamist, pärisorjusest priiks lasksid, Vigalasse rahvakooli asutasid ja selle oma kulul ülevalpidasid. A. Temant sai oma koduvalla vanas rahvakoolis kindla alghariduse. A. T. kutsuti varsti peale kooli lõpetamist mitmesse kohalikku mõisa kirjutajaks—peaasjalikult valdade asju ajama. Olid ju enne 1866 a. vallakogukonna seaduse ilmumist valdade omavalitsuste asjaajamised terves Põhja-Eestis — mõisates. Seega oli A. T. minu teada esimene Eesti rahva hulgast võrsunud elukutseline valla- ja valla-kohtu kirjutaja Põhja-Eestis, kuna neid kohuseid mujal siis mõisate opmannid js hiljem ka rahvakooliõpetajad oma otsekohese ameti kõrval täitsid. Kui vallaomavalitsuste asjaajamised mõisatest valdadesse üleanti, valiti noor ja agar A. T. Hanila ja Karuse kih. suure Paatsalu valda iseseisvaks valla- ja valla-kohtu kirjutajaks. Ühtlasi kutsuti ta ka paljudesse teistesse valdadesse asjaajamisi sisseseadma ja mõisate ja valdade vahekorid selgitama, kus ta suure agaruse ja armastusega ka nende valdade ajutise kirjutajana töötanud, igalpool julgelt ja mehiselt talurahva õiguste kaitseks välja astudes.

Valla- ja vallakohtukirjutajana Läänemaal tegutses kadunu 30 aasta võrra ning oli oma õiglase meele ja õiguse armastuse poolest rahva poolt palju armastatud. Missuguseid keerulisi asju siis temal eriti mõisatega lahendada tuli, mida kadunu heameelega vahest kõnelda armastas, sellest oleks võinud paksud köited täis kirjutada! Arusaadav, et A. T. peagi mõisnikkude viha alla langes. Nii ajanud ta kord P. valla esitajana üht suuremat ja keerulisemat protsessi parun Maydelli vastu vallamaade asjus ja viinud asja Vene senatini, mis tol ajal otse vägitegu oli, kus vald paruni ülivõimu vastu koguni ka õiguse sai ja seega protsessi võitis. See asjaolu ajas aadeli T. vastu otse marru. Adel nõudis T. kirjutaja ametist tagandamist, mis viimati neil kõikvõimulistel ka korda läks.

Kuigi tolleaegse vallakirjutaja palk, mis peaaesjalikult natuuras (magasi viljas) oli, väga tilluke, ometi suutis täiskarsklane A. T. sestki piskust pika aja jooksul kokku hoida, et võis oma maalapikese soetamise peale mõelda. Kuid siis tuli jälle uus häda, mida aimatagi ei teatud. Mõisnikud olid omavahel maha teinud — A. T. le maad üldsegi mitte müüa. Ja T. ei saanudki oma sünnikohal maapidajana enesele mingit kodu asutada.

Harjumaal, Kohilas, sai A. T. viimaks eeltäh. „Priidiku“ talu osta ja asus sinna elama. Aja jooksul viis ta viletsa pinnaga laokile jäetud, talu heale järjele ning püüdis ka oma lastele väärilist haridust anda. Ühtlasi jätkas Ado T. ka Harjumaal seltskonna- ja vallaomavalitsuse tegevust kõige energiaga ning käis alati, kus vaja, vallasaadikuna võimude ees rahva eest kostmas ja nende kasusid kaitsemas, kuna tema ausameelsus ja vankumata kindel mehisus üldiselt tuntud ja kõigist lugupeetud olid. Ka Kohilas valiti ta alati vallaharva poolt ühel häälel mitmesuguste seltskonna- ja vallaomavalitsuse ametitesse, millistes ta pea terve oma eluaja seisiski. Nii oli ta seal hulk aega vallakohtu eesistuja, vallavolimees, igaastane valla revisjoni komisjoni esimees ja pea-revident jne., kuna tema kavade ja näpunäidete järele ka Kohilas praegune suur vallamajagi ehitati, mis tervel Harjumaal üks suurematest ja ruumide jaotuse poolest eeskujulisematest on. Valla ametites olles, Kohilas, kirjutas ta igasugused aktid, protokollid ja määrused alati ise oma käega, ega tarvitanud seks kellegi abi, ka siis, kui ta juha kõrges

vanaduses oli. Nii on Ado T. kohtuameti ajal pea kõikide Kohila vallakohtu aktide sisu (kohtu protokollid ja otsused) kadunu poolt kõigiti 1889 a. seadusenõuete kohaselt motiveeritud, kokkuseatud ja tema käega kirjutatud. Sarnast vallakohtu eesistuja võimist igatahes kusagil mujal Eestis aasta 35 eest ei tuntud!

Jaanuari algul 1906 a. põletas Vene kasakatest koosnev karistussalk A. Temanti talu maani maha, kuna vana hallpea vastu aga mingit süüdistust ei tõstetud! Seega — ränk karistus täiesti ilmsüütule! See kuulmata ülekohus ei murdnud siiski vana rahvamehe raudset iseloomu. Peagi ehitas ta põletatud maja varemetele omale uue eluaseme. Ainult oma haruldaste raamatutega raamatukogust, mis käšakad siis ka tules tuhaks tegid, oli tal kahju, kui ta seda nurjatust arutihti meeletuletas.

Peale talu põletamist valis vallaharvas seda suurema austuse tundemärgina kadunud vallaomavalitsuse ametitesse edasi, vaatamata selle peale, et kubermangu võimud seks mitmesuguseid poliitilisi takistusi teha püüdsid, mis aga alati vallaomavalitsuse võitudega lõppesid. Kuid kadunu oli mees, kes ei armastanud oma võimistest ja teistest üleolekust kusagil välja teha, vaid tegutses põhimõtte järele: iga puud tuntakse selle viljast, iga puuvilja — maitselt. Ja kogu ilma-sõja ajal, Eesti omavalitsuste ümbermoodustamise puhul, Saksa okkup. ajajärgul ja isegi Eesti vabadussõja kestel näeme meie hõbepead „vana Temanti“ nii vallavolikogu- ja nõukogu liikmena, kui ka igasugustes vallakomisjonides ja nõupidamistel rahva poolt valitud esitajana tegutsevat, kuna tema paljukaalutud ja elukogemustega läbipõimitud õiglase arvamistega ning väidetega rehkendasid kõik mõtlejad inimesed ega otsustatud ühtki küsimust enne kui vana Temantilt lõpusõna ütlemist paluti ja ta väited ära kuulati. Isegi kohalik rohkearvuline aadel võimsa kindral K. von Baranoffiga eesotsas pldi arvestama igakord vana rahvamehe arvamistega ega juletud ilma T. juuresolekuta talurahva asjadega tegemist teha, kuna ka rahvas omalt poolt seks oma ustavama esitajana ainult vana T. nägi. Oli see mõni rekvisitsiooni jaotus või muu orjaste normeerimine mõisate ja valla elanikkude vahel või mis tahtes keerdsõlm — ikka oli täitjate poolt esimene küsimine, kas just ka vana T. nende asjade lahendamiseks osa võttis. Ja kunagi

ei alatud ühtki valla koosolekut enne, kui vana T. koosolekule oli jõudnud.

A. T. aus eeskuju ja õiglase talitusviisi jäi tulekirjana kõigile meelde ja eeskujuks, kellel iganes temaga ühes töötada tuli. Isegi Vene keskvalitsuse võimud olid sunnitud vana Temanti ausat ja üldkasulikku tegevust omavalitsuse aladel tahes või tahtmata vääriliselt hindama, kui nad temale selle eest hõbe-aurahad ja muud kiituse kirjad välja andsid.

Pühap., 18. oktoobril sängitati kadunu

põrm Hageri surnuaial maamulda, kuna ta kalmule rida pärgi pandi, teiste hulgas suurem pärg ka Kohila vallaomavalitsuse poolt pealkirjaga: „Väsimata omavalitsuse tegelasele ja talurahva õiguste eest võitlejale.“

Puhka rahu kodumaa mullas sa elu-aegne aus rahvamees ja omavalitsuse tegelane ning suurejoonelisem talurahva õiguste nõudja! Sinu eeskujulik elutöö ja tegevus ise löi sulle meie ajalukku jäädava aukoha ja ausamba.

Ilma „Maaomavalitsuseta“ võib jääda Teie kaasomavalitsustegelane või lähem raamatukogu, kui Teie aegsasti ei soovita neile „Maaomavalitsust“ ära tellida.

Omavalitsuse päevauudised.

Karistatute nimekirjade pidamise lõpetamisest vallavalitsustes.

Vallavalitsustes peetakse Veneajal sisseantud ja sellekohaste seadustega nõutud karistatute raamatut, millesse sissekandeid karistatute kohta tehakse kohtuasutustelt saadavate andmete põhjal. Neid andmeid esitasid kohtud karistatud isikute kohta viimaste hingekirjas seismise järele vastavale vallavalitsusele.

Seisuste kaotamise seaduse avaldamisega on aga karistatute nimekirja pidamine täiesti asjatuks muutunud, sest valla hingekirjas seismist kui nilsugust pole olemas ja karistust määrav kohtuasutus ei tea, kellele karistusest teatada, sest paljud karistusalsused ei tea, missuguse valla nimekirjas tema kunagi on seisnud ja kohtunikkudel ei lähe korda neid andmeid ammutada.

On ka niisuguseid juhtumisi, kus kirstatud kodanikud seisavad Venemaa kogukondade hingekirjas omal ajal sinna asumise ja nimekirjade ümberviimise tõttu. Seega on selge, et vallavalitsustes peetavad nimekirjad ei sisalda endas kõigi karistatute nimesid ja sarnast nimekirja ei saa mitmel puhul seaduslikuks aluseks võtta, näit. valijate nimekirja kokkuseadmisel, valimisseaduse § 5 ettenähtud korras ja mõnel muul juhtumisel, kus karistavus

kodaniku õigusi ja kohustusi vähendab. Ka teisest küljest pole vallavalitsuses peetaval nimekirjal tähtsust ja teda ei saa kasutada valijate nimekirjade kokkuseadmisel, vallavalitsuse ametnikkude valimisel jne., sest valijate nimekirja täiendatakse kaks korda aastas, kus juures kõik tol ajal vallas elutsevad Vabariigi kodanikud nimekirja kantakse. Nimekirjade täiendamise kui ka valimiste puhul on täitsa võimata andmeid muretseda teistelt ametiasutustelt. Nimetatud põhjustel pööras Harju maakonnaomavalitsus Siseministeriumi ettepanekuga, et karistatute nimekirjade pidamise sunduslikkus vallavalitsustes saaks äramuudetud. ja vallaval. peetavate nimekirjade asemel Kohtuministeriumi väljaandel ilmunud raamatut „Karistusteaded 1918—1920 a.“ ja edaspidi perioodiliselt ilmuvaid samasuguseid nimestikke, tarvitatud, mille tegajärjel ka suur kirjavahetus sellel alal ärajääks.

Maakonnaomavalitsustele antava riiklise toetuse jaotamise alused.

Vabariigi Valitsus tegi Siseministrile ülesandeks kokkuleppel Rahaministriga kindlaks määrata maakonnaomavalitsustele riiklistest summadest antava toetuse jaotamise alused.

Teated Maakondade Liidu ja omaval. tegevusest.

Maaomavalitsuste 1926 aasta eelarvete kokkuseadmine.

Maaomavalitsuste eelarvete kokkuseadmine on viimastel aastatel raskemaks küsimuseks olnud. Mitmesugused põhjused on takistanud eelarvesi õigel ajal kokkuseada.

1925 a. eelarvete kokkuseadmine läks valdadel juba libedasti, samuti seati ka valdade 1926 a. eelarved kokku ja lubati ka täitmisele, kus seda aegsasti tehti, kuid hilisemad kokkuseadjad pörkasid juba takistuse vastu: viinamüügi seaduse muutmise võttis suure protsendi valla sissetulekutest maha, nagu alevitel ja linnadelgi. Need seisavad raske küsimuse ees ja otsivad, mis tagajärge annavad Maakondade Liidu ja mitmete maakonnavalitsuste märgukirjad Sise- ja Rahaministeeriumitele selles asjas. See küsimus ei ole vähem tähtis ka valdadele, kellel eelarved vormiliselt koos, kuid tulud tegelikult samuti sisse ei tule.

Maakonnavalitsuste eelarvete kokkuseadmine on veel raskem olnud, sest aastate viisi on nende eelarved ümmarguselt 50% puudujääki näidanud—ilma riiklise toetusrahata. Kui palju viimast saadakse, pole selleks ajaks teada olnud, kui eelarved pidid valmis olema, mispärast need kõik viibinud on. Siiski on mõned maakonnad suutnud oma eelarved juba kokkuseada ja nõukogudele kinnitamiseks esitada. Selles asjas sammuvad eesotsas vähemad maakonnad, Valga ja Saaremaa. Et maakonnavalitsuste eelarvete kokkuseadmine raske, tõendab Saaremaa eelarve, mis suurte kärpimiste ja kokkuhoidmise juures üle 3 milj. marga ehk 12% puudujääki näitab. Maakonnavalitsuste eelarvete kinnitamine suures osas maakondades võib alles siis sündida, kui teated saadud, kui suure riiklise totatsiooni osaliseks maakonnad 1926 a. saavad. Seda maakonnaval. senini teatatud ei ole.

Vastavatel ministeeriumitel oli omal ajal soov totatsiooni nii suures summas riigieelarvesse võtta, et lisa totatsiooni määramist aasta jooksul vaja ei oleks. Teati kõnelda 165 ja 167 miljonist, kuna Maakondade Liidu poolt kogutud andmed 1926 a. 172 miljoni totatsiooni vajadust näitasid. Et uue hoolekande seaduse järele hoolekande alal eritoetus omavalitsustele ettenähtud, oleks kavatsetud sum-

ma, 165—167 milj., loodetavasti aidanud algkoolide ja hoolekande puuduvad kulud katta, ja võimaldanud eelarved kokku viia. Nähtavasti selleks, et aidata riigi eelarvet kokku viia, on riigi eelarvesse 1926 a. totatsiooniks maakondadele võetud aga ainult 113 miljoni marka, nagu Maakondade Liidu järelküsümise peale teatati, seega 30 milj. vähem, kui 1925 a. totatsioonina saadi ja 59 miljoni vähem, kui esialgsete andmete järele ainult algkoolide ja hoolekande peale vaja oli. Kuidas ja millal maakonnavalitsused nüüd oma eelarved kokkuseavad, on jälle suur küsimus.

Omavalitsuste seaduse kogu

esimene vihk, mis läinud aasta lõpuks ilmuma pidi, viibis põhjusel, et trükikoda töödega aasta vahetusel ülekoormatud oli. See vihk on praegu trükkis ja ilmub lähemal ajal. Ülepea ilmub umbkaudu arvates 15—25 vihku. Vihu hind ja tellimiste kord määratakse lähemal ajal kindlaks.

Omavalitsustegelaste kongressi

eeltöödega on Maakondade Liidu juhatus algust teinud. Viimane pööras kongressi eeskava asjus maakonnavalitsuste poole, et viimased teataks, missugusi küsimusi omavalitsuste üldseisukorra kui ka maakonna- ja vallaomavalitsuste huvipiirkonnast nad soovivad päevakorda võtta.

Toetus jaoskonnaarstide kursuste korraldamiseks.

Et jaoskonna arstide kursuste korraldamine Maakondade Liidul võimalik on ainult riiklise toetuse saamise puhul, pööras Liidu juhatus palvega Tervishoiu Peavalitsuse poole, et viimane tähtsustarbed 150.000 marka toetust nõutaks.

Riiklise toetuse nõutamine kursuste korraldamiseks.

E. Maakondade Liidu 1926 a. tegevuskavas ettenähtud õigusteadliste kursuste ja vallavalitsuste uute raamatute vormide maksmapanemise puhul kõigis maakondades korraldatavate raamatupidamise kursuste kulude katteks palus E. Maak. Liidu juhatus Liidu 1926 a. eelarve kohaselt 100.000 marka riiklist toetusraha.

Lääne maakonnanõukogu koosolek

3. nov.

1924 aasta aruanne kinnitakse. Aruanne näitab kulusi Mk.

27.757.904,63, tulusi Mk. 26.232.654,20, seega puudujääk 1.525.240,43, kuigi eelarvega võrreldes Mk. 1.444.625,37 vähem kulutati. Teiselt poolt tuli vähem sisse, kui eelarves eeldati Mk. 2.969.866,80.

Maakonna vanadekodudesse paigutatud hoolealuste üleväljapidamise kulud,

mis valdade tasuda, määratakse 1926 aastaks: kõrvalabi tarvitaja hoolealuse pealt 1200 m. ja iga muu hoolealuse pealt 800 m. kuus.

Läänemaa suvitus- ja ravitsuskohad.

Suvitus- ja ravitsuskohade seaduse põhjal määratakse järgmised suvitsuskohad kindlaks: Kassari saar, Lehtmäe rand, Virtsu rand ühes Puhtu poolsaarega, Illuste rand ja Vormsi rand.

Que haigemaja ehitamine maakonna linna on päevakorral, nagu nõukogu koosolekul teatati, sest de la Gardielt selleks otstarbeks ostetud krunt

on maakonnavalit. nimele kreposteeritud Puu- ja rauatöö kooli asutamine.

Maakonnavalitsusele tehakse ülesandeks puu- ja rauatöö kooli asutamiseks samme astuda.

Saaremaa maakonnanõukogu

koosolek 28. dets.

1926 a. eelarve

võetakse peale põhjalikku läbiarutamist vastu. Eelarve näitab kulusi 24.401.523 m., tulusi 3.058.270 marka vähem, missugune summa laenudega loodetakse katta.

Külavahe teedevõrk kinnitakse, kus juures valdadele õigus antakse selle võrgu täiendamiseks veel ettepanekuid teha.

Vallasekretääride vahetus.

Läinud aasta lõpul lahkus Pangoti kauaegne sekretäär Kaupmees Vorbuse vallasekretääriks ülemannes, kuna tema asemele on valitud Valguta senine sekretäär Kala.

Küsimused ja vastused.

Küsimus Nr. 1. Kahekordse palgamaksmise kohta.

Kas on seaduslik alus olemas, kui palgalisele alevivalitsuse liikmele alevivanema kohuste täitmise eest peale oma ka alevivanema palk makstakse?

Emsa.

Vastus:

Alevi seaduse (Seadl. ja valits. korralduste kogu 1917 a. Nr. 187) § 102 näeb ette, et alevivanemale ja alevi valitsuse liigetele maksetava palga suurus määratakse kindlaks iga kolme aasta peale alevi volikogu poolt ning tingimata enne nimetatud isikute valimist, kusjuures määratud palka ei võida vähendada kuni tähendatud tähtaja möödumiseni. Muid tingimusi alevi seadus üles ei sea, — järjekult on seaduse seisukohalt kahe palga maksmine kahe ameti kohuste täitmise puhul lubatud, kuid palga maksmine peab sündima alevi volikogu sellekohase otsuse põhjal, s. t. et alevi volikogu otsustab asja igal üksikul juhtumisel, kui ühe alevi valitsuse liikme peale pannakse veel teise liikme kohuste täitmine, või teeb üldise otsuse, et sarnastel juhtumistel tuleb maksta palka kahe ameti kohuste täitmise eest.

Küsimus Nr. 2. Kinnisvarade pealt hindamismaksu võtmise kohta alevites.

Aleviseaduse §§ 110—122 järele on alevi omavalitsusel antud õigus alevis asuvate kinnisvarade pealt hindamise maksu võtta. Palume selgitada, kuidas selle maksu võtmine saaks teostatud ja kuidas hindamine saaks ette võetud? Kas peale hindamise maksu sisseadmist ka riigi liikumata varanduste maksu edasi võetakse või jääb see slis ära?

T. alevivalitsus.

Vastus:

Alevi seaduse (seadl. ja valits. korralduste kogu 1917 a.

Nr. 187) § 110 järgi kuulus kinnisvarade hindamise aluste või normide makspanemine kubermangu semstvo valitsusele („на основании норм, устанавливаемых губернской земскою управою“). Asudes seisukohale, et kubermangu semstvo ülesandeid täidavad Eestis maakonna omavalitsused, tuleks järeldada, et tähendatud normide või aluste makspanemine kuulub Eestis maakonnavalitsuste võimkonda, kuid maksva praktilise järgi töötab neid välja alevi omavalitsus ja kinnitab siseminister ära kuulates rahaministri arvamist. Eeskujuks võiks võtta Elva alevi oma, mis kinnitatud siseministri poolt 26. septembril 1925 a. Alevi hindamise maks (опычный сбор с недвижимых имений) on täiesti iseseisev maks ja riigi liikumata varanduste maksu peale mingisugust mõju ei avalda.

Kaotatud ja tunnistakse makvusetaks jäigimised hobusepassid:

Karl Hansu p. Sild'i, Nr. 221, väljaantud Aasperes, 17. dets. 1920 a.

Juhan Juhani p. Martinson'i, väljaantud Mihkel Ranstein'i nimel Koonga vallavalitsusest 16. okt. 1922 a. Nr. 1129.

Mihkel Hammi, väljaantud Nõva vallavalitsusest 15. dets. 1920 a. Nr. 88 all.

Miina Mespaki, väljaantud Nõva vallavalitsusest 15. dets. 1920 a. Nr. 84 all.

Jaanelaldermenti, väljaantud Asoküla vallavalitsusest 16. okt. 1921 a. Nr. 393-all.

Eesti Maakondade Liidu häälekandja

„MAAOMAVALITSUS“

„MAAOMAVALITSUS“ ilmub oma neljandal aastakäigul **1926 a.**
H. Aviksoni toimetusel ja E. Maakondade Liidu väljaandel
endiselt **20 korda aastas**,
2 korda kuus, väljaarvatud 4 suve kuud, millal kord kuus ilmub.

„MAAOMAVALITSTSE“ ülesanne on omavalitsuste huvide valvel seistes nende õiguste eest välja astuda, omavalitsuste tegevuse korraldamises kaasaidata, omavalitsustegelaste teadmisi laiendada, nende üksteisele lähenemist võimaldada ja neile tarvilikuks käsiraamatuks olla.

Selle ülesande täitmiseks toob „MAAOMAVALITSUS“ oma üldosas artikleid omavalitsuste elusse puutuvate päevaküsimuste kohta, arvustab uute seaduste eelnõusi ja maksvaid seadusi, väljainnes tegeliku elu nõuetest, toob põhjalikke ülevaateid ja statistilisi andmeid omavalitsuste tegevusalade kohta ning avaldab juhatuskirje omavalitsustegevuse kohta, toob omavalitsuste päevauudiste osas üldtähtsusega teateid seadusandluse ja omavalitsustesse puutuvate sündmuste üle, annab E. Maakondade Liidu ja omavalitsuste tegevuse osas ruumi sõnumetele täh. asutuste tegevuse kohta, tutvustab välismaade omavalitsuste osas lugejaid välismaade omavalitsuste korralduse ning tegevusega, märgib omavalitsustegelaste osas ära nende tähtpäevad, tuues nende elulugusi ja pilte, tutvustab riigikohtu seletuste osas riigikohtu otsustega, mis kuidagi omavalitsustesse puutuvad ja kirjanduse osas omavalitsusse puutuva kirjandusega, kuna ta küsimuste ja vastuste osas lahendab lugejate poolt toimetusele saadetud õigusteadlisi ning omavalitsuste asjaajamisesse puutuvaid küsimusi.

„MAAOMAVALITSUST“ loeb iga omavalitsustegelane, kes ajakõrgusel tahab seista, samuti iga omavalitsuse tegevusest ja seadusandlusest huvitatud kodanik.

„MAAOMAVALITSUSE“ tellimise hind 1926 a. on: aastas 500 m., pooles aastas 250 marka, üksik number 25 marka.

Eelmiste aastate aastakäigud on veel tervelt saada hindadega: 1923 aastakäik 50 m., 1924 aastakäik 300 m., 1925 aastakäik 590 m. Soovikorral saadetakse täh. aastakäigud kokkukõidetuselt köitmise raha juurde arvates.

Tellimisi võtavad vastu kõik Vabariigi postkontorid ja postiagentuurid, maakonnaavalitsused ja vallasekretäärid.

„MAAOMAVALITSUSE“ talitusest tellimise adress on: Tallinn, Suur-Roosikrantsi uul. Nr. 12. „MAAOMAVALITSUS“. Toimetus asub seal-samas.

Et senistel lugejatel ajakirja saamises 1926 a. vahet ei tuleks ja uute tellijate jaoks tarvilisel arvul ajakirja trükkida teaks, palub talitus tellimised aegsasti ära saata.

„MAAOMAVALITSUSE“ toimetus ja talitus.